

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор

О.М.Плужников

«_____» _____

ПЛАН лісоуправління

Державного підприємства «Середино-Будське лісове господарство»

на 2018 рік

Вступ	1
1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.	2
2. Характеристика лісових ресурсів.....	2
3. Система управління лісовими ресурсами.....	4
4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.....	5
5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.....	7
6, Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.....	8
7. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин а також ЛВПЦ	10
8. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.....	13
9. Лісовідновлення	
10. Динаміка змін	

Вступ.

В сучасних умовах ринкової конкуренції, інтенсифікації та прискорення темпів науково - технічного прогресу основне місце належить вирішенню проблем ефективності економічної системи. Ефективність, як економічна мета суспільного розвитку це відношення фінансових результатів, соціальних наслідків та економічних ефектів до витрат, з ними пов'язаних, що виражаються у грошовій формі.

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких – підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості та безперервності і проводиться в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісгосподарських заходів у засобах масової інформації, співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

2. Характеристика лісових ресурсів.

Для економічного потенціалу Сумської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

У сукупності з іншими природними ресурсами лісові ресурси являють собою складову частину продуктивних сил країни безпосередньо беруть участь в економічному розвитку, у забезпеченні соціальних потреб суспільства, виступають одночасно як засіб виробництва, предмет і продукт праці.

Ліси є національним багатством країни і за своїм призначенням та місцем розташування виконують екологічні (водоохоронні, захисні, оздоровчі, рекреаційні), естетичні, виховні та інші функції і підлягають державній охороні. Усі ліси на території України становлять її лісовий фонд.

Загальна площа лісового фонду ДП «Середино-Будське ЛГ» - 16752 гектарів, в тому числі вкриті лісовою рослинністю землі 14970 гектарів.

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування 2008 року, площа лісових земельних ділянок, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Таблиця 1

№ п.п.	Категорії лісів	Площа лісових ділянок	
		га	%
	Усього лісів:	16752	100
1	Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення, у тому числі:	272	1
	- Заказники	272	1
2	Рекреаційно-оздоровчі ліси, у тому числі:	1502	8
	- рекреаційно оздоровчі поза межами	169	1

	зелених зон		
	-лісогосподарська частина лісів зелених зон	1333	7
3	Захисні ліси, у тому числі:	5209,4	31
	- байрачні	2293,4	13
	- ліси уздовж смуг відведення залізниць	853	5
	- ліси уздовж річок, навколо озер, водоймищ та інших водних об'єктів	2063	12
4	Експлуатаційні ліси	9768,6	58

Існуючий поділ лісів на категорії земель та лісів, в основному, відповідає господарському значенню, природним та економічним умовам району розташування лігоспу і не планується до перегляду.

Таблиця 2

Розподіл загальних запасів деревостанів за панівними породами та групами віку.

Порода	Усього	Розподіл загальних запасів деревостанів по групах віку, тис.м3			
		Молодняки	Середньовікові	Пристигаючі	Стигли і перестійні
Разом:	6173	283	1667	2112	2111
В т.ч. Сосна	4069	164	729	1637	1539
Ялина	22	-	2	5	15
Модрина	2		1	1	
Дуб	1113	58	672	193	190
Осика	266	25	83	106	52
Клен	26	7	11	4	4
Берест	4		1		3
Липа	26		12	4	10
Акація біла	42		3	2	37
Береза	346	21	96	98	131
Ясен	94	6	14	11	63
Вільха	151	2	41	50	58
Верба	3		1		2
Тополя	9		1	1	7

Переважають по запасу соснові насадження (66%), із яких молодняки – 4,0%, середньовікові – 17,9%, пристигаючі – 40,2%, стиглі та перестійні 37,9%.

3. Система управління лісовими ресурсами.

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки і з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Базовим законом України про ліси і систему управління в них є Лісовий кодекс України. Правові аспекти лісогосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено Земельним кодексом України і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра аграрної політики та продовольства України, входить до системи центральних органів виконавчої влади і забезпечує реалізацію державної політики у сфері лісового та мисливського господарства.

Державне підприємство «Середина –Будське ЛГ» підпорядковане Сумському обласному управлінню лісового та мисливського господарства, яке є територіальним органом, Держлісагенства України.

У структуру ДП «Середина-будське ЛГ» входить чотири лісництва.

Основною виробничою одиницею на підприємстві є лісництво.

Лісництва знаходяться на території 3^{-х} районів Сумської області, а саме:

Середина-Будський район (14980 га):

- Кам'янське лісництво – 2802 га;
- Голубівське лісництво – 6242 га;
- Зноб-Новгородське лісництво - 3274 га;
- Очкинське лісництво - 2662 га;

Шосткинський район (1614 га):

- Кам'янське лісництво - 550 га;
- Зноб-Новгородське лісництво - 795 га;
- Очкинське лісництво - 269 га;

Ямпільський район (158 га):

- Кам'янське лісництво - 158 га;

Лісництво очолює лісничий і помічник лісничого і воно в свою чергу поділяється на обходи, які очолюють лісники, майстри лісу та старші майстри лісу. Майстер лісу і старший майстер лісу є матеріально відповідальними особами.

Загальна кількість працюючих на підприємстві 188 чоловік.

Підприємство володіє необхідною матеріально-технічною та технологічною базою і достатнім кадровим потенціалом; має сучасне комп'ютерне забезпечення, тобто все необхідне для ведення лісового господарства.

Бюджетного фінансування лісгосп не отримує. Витрати лісогосподарської діяльності фінансуються за рахунок власних коштів, а саме за кошти отримані від реалізації лісової продукції.

4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка – щорічна, науково обгрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Розрахункова лісосіка рубок головного користування по ДП «Середино-Будське лісове господарство» обрахована Українським державним проектним лісовпорядним виробничим об'єднанням (УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ) та затверджена Наказом Міністерства екології та природних ресурсів від 29.12.2008 року № 679.

Розрахункова лісосіка прийнята другою лісовпорядною нарадою в розмірі 41,44 тис.м³ ліквідної деревини, в тому числі по господарствах:

-хвойне - 31,71 тис. м³

в т.ч. соснова – 31,71 тис.м³

-твердолистяне – 0,29 тис.м³

в т.ч. дубова – 0,29 тис.м³

-м'яколистяне – 9,44 тис.м³

в т.ч. березова – 6,23 тис.м³

осикова – 2,3 тис.м³,

вільхова – 0,91 тис.м³,

Розрахункова лісосіка по категоріях лісів:

Рекреаційно оздоровчі ліси - 0,12 тис.м³

захисні ліси - 11,93 тис.м³

експлуатаційні ліси - 29,39 тис.м³

Пропозиції та відповідні дані щодо розрахункової лісосіки по категоріях лісів в розрізі панівних порід підготовлені лісовпорядною організацією ВО «УКРДЕРЖЛІСПРОЕКТ».

Розміщення рубок головного користування проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень і схеми існуючої дорожньої мережі.

При територіальному розміщенні лісосік дотримано встановлені Правилами рубок, ширина, довжина, площа, спосіб і термін примикання лісосік, напрямок рубки і кількість зарубів у кварталі.

Заготівля деревини та її вивезення на 2018 рік планується у не повній відповідності з розрахунковою лісосікою та наданими дозволами на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубні квитки), у зв'язку з відсутністю, соснової госпсекції.

5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

При складанні плану господарської діяльності підприємства, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив обсяги запроектованих і проведених заходів. Показники можливих змін приводяться в таблиці 4.

Таблиця 4.

Обсяги запроектованих основних видів робіт на 2018 рік та їх вплив на динаміку лісових земель.

№ п.п.	Назва запланованих на 2018р. основних лісогосподарських заходів	Обсяги робіт	
		Од. вим.	Об'єм (Запас деревини - тис.м3: чисельник – загальний, знаменник – лік від)
1.	Суцільні рубки:		
1.1	рубки головного користування	га тис. м3	125 39,2 / 36,3
1.2	Рубки догляду	га тис.м3	391 7,61 / 4,81
2	Поступові рубки головного користування	га тис. м3	-
3	Інші рубки пов'язані з веденням лісового господарства	га тис. м3	532 18,0 / 16,0
4	Лісовідновлення:		120
4.1	Створення лісових культур	га	116
4.2	Сприяння природному оновленню	га	4
5	Переведення у вкриті лісовою рослинністю землі:		130
5.1	не зімкнуті лісові культури	га	120
5.2	природне поновлення	га	10
6	Лісорозведення	га	-

Примітка: Запас деревини: чисельник - загальна маса / знаменник – ліквідна.

Обсяги запроектованої заготівлі деревини, становлять 57,11 тис. м3 ліквідної деревини, із якої 36 % - рубки формування та оздоровлення лісів.

При проведенні рубок догляду і вибіркових санітарних рубок планується вирубання ростучих пошкоджених та 4 категорії стану дерев, а на ділянках ушкоджених шкідниками – 3 категорії стану дерев.

В результаті виконання запроектованих заходів, передбачається незначна зміна динаміки земель лісового фонду та таксаційних показників, тобто зміни відбудуться в сталих межах.

Дещо збільшується загальний та поточний приріст деревини на 1 га вкритих лісовою рослинністю земель, що відбудеться за рахунок покращення породної структури насаджень, в результаті проведення рубок формування.

6. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.

Таблиця 5

Комплекс природоохоронних заходів запланованих на 2018 рік.

№ пп	Назва природоохоронного заходу	Місце розташування, обсяги, тощо.
1	2	3
1. У сфері поводження з відходами		
1.1	Переукласти договори із спеціалізованими організаціями на вивезення і передачу відходів для утилізації та розміщення, у зв'язку з реорганізацією.	ДП «Середино-Будське ЛГ»
1.2.	Погодити ліміти на відходи (комунальні, змішані, в тому числі сміття, відпрацьовані шини, брухт чорних металів, зіпсовані і відпрацьовані акумулятори, лампи, різь, тощо).	
1.3.	Адміністративні перевірки підрозділів підприємства та підприємців щодо дотримання ними санітарних умов в лісах та на виробничих територіях	Всі підрозділи, при проведенні комплексних ревізій і цільових перевірок
2. Охорона водних ресурсів		
2.1.	Утримувати свердловину на території виробничого комплексу за рахунок підприємства.	Територія ДП «Середино-Будське ЛГ»
2.2.	Забезпечити наявність достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.	
3. Охорона атмосферного повітря.		
3.1.	Проводити контроль джерел викидів забруднюючих речовин (ЗР) на відповідність встановлених гранично допустимих викидів (ГДВ)	Виробничий комплекс. 1 раз в рік

3.2.	Провести моніторинг стану атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони.	
3.3.	Здійснювати контроль токсичності відпрацьованих газів всього наявного транспорту	Виробничий комплекс. 1 раз в рік
4. У сфері ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів.		
4.1	Дотримання Проекту організації і розвитку лісового господарства, як системи заходів, спрямованих на забезпечення ефективної охорони і захисту, раціональне використання, підвищення продуктивності лісів і їх відтворення, оцінку лісових ресурсів та моніторингу.	Лісовий фонд ДП «Середино-Будське ЛГ»
4.1.1	Проведення аудиту лісової сертифікації, як добровільної ініціативи, спрямованої на забезпечення підтвердження відповідності ведення лісового господарства на підприємстві, вимогам відповідних міжнародним стандартів (Принципи і Критерії FSC)	
4.2.	Раціональне використання лісових ресурсів за рахунок їх комплексного використання (впровадження, створення та формування змішаних за складом високопродуктивних, корінних деревостанів тощо)	
4.3.	Проведення рубок формування та оздоровлення лісів, направлених на поліпшення породного складу і якості лісів та підвищення їх продуктивності.	923 га
4.4.	Відновлення лісів.	120,0 га
4.5.	Охорона лісів від пожеж, шкідників та хвороб	на всій площі лісів
4.6.	Ремонт і утримання доріг лісогосподарського призначення та влаштування і догляд за мінералізованими смугами	553 км.
4.7.	Перед проведенням лісогосподарських і лісозаготівельних робіт проводити оцінку потенціального впливу на	Всі підрозділи

	навколишнє природне середовище (ОВНС)	
4,8	При проведенні лісгосподарських і лісозаготівельних робіт дотримуватись заходів щодо запобігання або зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, відображених в Акті ОВНС та інших нормативних документах.	Всі підрозділи
4,9	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та лишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	Лісництва

7. План виявлення і взяття під охорону рідкісних та зникаючих видів рослин, тварин а також ЛВПЦ

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного та тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст.ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу – розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни – ст. 11 Закону України «Про Червону книгу України».

Охоронні пріоритети задекларовані в основному національному документі, Червоній книзі України (ЧКУ).

Таблиця 6.

План

виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин.

№ пп	Назва заходу щодо виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Створення об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ) в місцях зростання або мешкання рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, значимих на регіональному рівні.	Рубки, не проводяться.	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони
2	Дотримання вимог звіту «Вивчити поширення рідкісних видів флори та фауни, занесених до «Червоної книги України» у ДП «Середино-	Створення охоронних зон навколо гнізд,	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені

	Будське ЛГ» та розробити заходи по їх збереженню», розроблений науковцями Новгород-Сіверської НЛДС	виготовлення і розвішування штучних гніздівель.	сторони
3	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів – на 2018 рік. При виявленні, виділяються ключові біотопи і об'єкти, згідно переліку ключових біотопів та об'єктів та їх опису.	Збереження ключових біотопів і об'єктів. При виявленні гнізда (діаметром 0,4м і більше), яке заселене по визначенню спеціаліста, в радіусі 300 м навколо гнізда виділяється охоронна зона	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені сторони
4	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності;	На картах-схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі видів і біотопи	Спеціалісти лісгоспу.
5	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин		Адміністрація лісгоспу

Таблиця 7

План виявлення та управління ЛВПЦ по ДП «Середино-Будське ЛГ»

№ п/п	Зміст роботи	Виконавці	Заходи щодо охорони ЛВПЦ
1	Обстеження лісових масивів на предмет виявлення ЛВПЦ	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені сторони	Вразі виявлення нанести на карту, лісгосподарські заходи не проводити
2	Проводити обстеження генетичних резерватів, природо-заповідного фонду, постійних лісонасінневих ділянок	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені сторони	На картах-схемах по лісництвах наносяться місця виявлення ЛВПЦ
3	Проводити консультації з мисливцями по виявленню територій які є ключовими місцями тимчасової концентрації тварин	Мисливствознавець, егері лісництв	На виявлених територіях не проводити лісгосподарські

			заходи в період тиші
4	Проводити консультації по лісових територіях, що містять рідкісні екосистеми під загрозою зникнення, або входять до складу таких екосистем за участю науковців	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони	Вразі виявлення, лісогосподарські заходи не проводити
5	Проводити консультації з місцевими громадами по лісових територіях, що є визначальними для задоволення основних потреб місцевого населення	Лісничі, майстри лісу	На картах-схемах по лісництвах наносяться виявленні місця, лісогосподарські заходи не проводити
6	Проводити консультації з місцевими громадами по лісових територіях, що є визначальними для традиційної культурної ідентичності місцевих громад.	Лісничі, майстри лісу	На картах-схемах по лісництвах наносяться виявленні місця, лісогосподарські заходи не проводити

Охорона видів рослин та тварин занесених до списку рідкісних і зникаючих, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання,
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня,
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій,
- пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються,
- урахування спеціальних вимог щодо охорони під час розміщення продуктивних сил, ведення господарської діяльності, вирішенні питань відведення земельних ділянок, розробки проектної та проективно-планувальної документації, екологічної експертизи.

8. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.

Економічна діяльність підприємства ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт. Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трелювальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,
- відстань трелювання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

На підприємстві застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Штиль.

Після розрізування стовбурів на сортименти проводиться їх трелювання тракторами різних модифікацій МТЗ-82 «Беларусь», обладнаних клішовим захватом.

Тип тракторів – колісні універсальні класу 1,4.

Марка двигуна тракторів МТЗ-82 – Д –243, двигуни дизельні чотирьохциліндрові чотирьохтактні з безпосереднім вприском і робочим об'ємом -4,75л. та номінальною частотою обертів 2200 об/іс..

Потужність), МТЗ – 82, кВт (к.с.) – 60 (81).

Таблиця 7.

Габарити, вага, ширина колії та витрати палива

Показники	Одиниця виміру	Трактори
		МТЗ-82
Габаритні розміри:		
довжина	м	3,93
ширина		1,97
висота		2,47
Дорожний просвіт (кліренс), мінімальний під заднім мостом	см	47
Конструктивна вага	тонна	3,20
Колія трактора регульована	см в межах	передні колеса 120-180 задні колеса 135-180
Витрати палива	г/кВт год.	230 (від 220 до260)

Ємкість паливного баку – 130л.

Фактичні витрати дизпалива на трелювання 1 м3 деревини становлять 0,476 і масла І-20 – 0,018 літрів.

Трактори, які використовуються на підприємстві, характеризуються по відношенню до гусеничних тракторів кращою маневреністю та ергономікою, тобто є більш комфортними і пристосованими для використання. Але головне, що вони в меншій мірі впливають на ґрунтову поверхню і пошкодження підросту, кореневої системи ростучих дерев та надґрунтового покриву трав'яних і кущових рослин. По наших спостереженнях на суцільних рубках із збереженням підросту збереженість підросту достатньо висока (до 70%). У місцях поодиноких проїздів колісної техніки дрібний підріст не зазнає особливих пошкоджень, а лише приминається до поверхні ґрунту.

Рельєф лісосік переважно рівнинний. Такі лісосіки можливо освоювати на протязі року.

В Акті обстеження лісосік для кожної лісосіки вказується сезон заготівлі. На основі Акту обстеження проводиться розподіл лісосічного фонду на зони літньої і зимової заготівлі і вивозки.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає майстер лісу даної ділянки. Крім того майстер веде електронний облік деревини, займається відпуском деревини та складає звіт про рух лісопродукції.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

В залежності від виду рубки застосовуються такі способи очищення лісосік:

- збирання порубкових решток у купи для подальшого перегнивання,
- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням.

Спалювання забороняється проводити в пожежно-небезпечний період.

Вивезення деревини з верхніх складів лісництв на нижній склад проводиться сортиментами, автомобілями КАМАЗ, ЗІЛ та УРАЛ на яких установлені гідроманіпулятори .

Таблиця 8.

Коротка характеристика автомобілів, які застосовуються на вивезенні сортиментів.

Показники	Одиниця виміру	Автомобілі	
		УРАЛ	ЗІЛ-131
Двигун		Камаз 740	Зіл Vобр. 8цил.
об'єм двигуна	смЗ	10850	6000
потужність	к.с.	210 при 2600 об/хв	200 при 2000 об/хв..
Габарити: довжина, ширина, висота	см	7832 2500 3555	6300 2500 3500
Споряджена маса	кг	11150	10550
Вантажопідйомність	кг	6400	5000
Маса причепу з вантажем (по всіх видах доріг і місцевості)	Кг	10000	-
Максимальна швидкість	км/год.	72	65
Контрольна витрата палива	при швид. 60 км/год. л/100км	42	56

Вантажник лісу (гідроманіпулятор) застосовуються для навантаження і розвантаження сортиментів. Встановлені за кабінами автомобілів.

Таблиця 9.

Технічна характеристика маніпуляторів, які використовуються на підприємстві.

Показники	Одиниця виміру	Гідроманіпулятори:	
		ОМТЛ-70-01	Палмс-670
Вантажний момент	кНм	70	42
Максимальний виліт стріли	м	7,3	6,7
Вантажопідйомність при: максимальному вильоті, мінімальному	кг	680 1190	460 1040
Найбільший кут повороту	град.	400	370
Маса з ротором	кг	2100	1100

9. Лісовідновлення

В ревізійному періоді відтворення лісів проектується здійснювати шляхом лісовідновлення на не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянках (зрубках) та на зрубках ревізійного періоду.

Із загальної площі не вкритих лісовою рослинністю лісових ділянок 1216,2 га, з яких незімкнуті лісові культури 722,6 га, лісові розсадники, плантації 11,39 га, зруби 185,5 га, галявини 77,8 га, біогалявини 61,0 га. лісові шляхи, просіки, протипожежні розриви та лісосік ревізійного періоду 252,3 га.

Природне поновлення лісовпорядкуванням проектується на площі 51,7 га.

В ревізійному періоді не передбачається проведення заходів по залісненню непридатних для сільського господарства лісових ділянок.

Термін відновлювального періоду для лісових ділянок, призначених для природного поновлення, прийнятий в середньому 5 років.

Термін змикання лісових культур і переведення їх у вкриті лісовою рослинністю лісові ділянки в залежності від групи типів лісу і цільової породи, прийнятий в середньому 5 років.

Створення лісових культур рекомендується згідно технологічних схем, приведених в додатках до таксаційних описів. З врахуванням природного поновлення, типу лісорослинних умов, особливостей ділянки в технологічній схемі вказані способи обробітку ґрунту, спосіб створення, схема змішування порід тощо. Технологічні схеми складені на основі рекомендацій П. Г. Вакулюка, систематизованих спеціалістами ВО „Укрдержліспроет”, враховані пропозиції УкрНДІЛГА, УкрНДІгірліс та обласних управлінь лісового та мисливського господарства .

Сосни звичайної створюватимуться за технологічними схемами №125.

Запроектвані обсяги лісовідновлювальних заходів на не вкритих лісовою

рослинністю лісових ділянок і лісосіках ревізійного періоду

Породи, запроєктовані для відновлення	Категорії лісових ділянок			
	невкриті лісовою рослинністю (зруби)	лісосіки ревізійного періоду		
		головного користування	інших суцільних рубок	
1. Лісові культури				
Сосна звичайна	185,5	1121,5	37,6	1344,6
Дуб звичайний	-	90,1	52,9	143
Усього	185,5	1211,6	90,5	1487,6
2. Природне поновлення				
Сосна звичайна	7,4	9,9	0,3	17,6
Береза повисла	-	3,7	0,4	4,1
Вільха чорна	11,2	7,5	-	18,7
Осика	-	11,3	-	11,3
Разом	18,6	32,4	0,7	51,7
Усього по державному підприємству				
Сосна звичайна	192,9	1131,4	37,9	1362,2
Дуб звичайний	-	90,1	52,9	18,7
Береза повисла	-	3,7	0,4	143
Вільха чорна	11,2	7,5	-	4,1
Осика	-	11,3	-	11,3
Разом	204,1	1244	91,2	1539,3

10. Динаміка змін

Динаміка змін в лісовому фонді підприємства приводиться у порівнянні з попереднім лісовпорядкуванням (2008р)

Динаміка розподілу площ земель лісгосподарського призначення за їх категоріями.

Група порід, група віку	Площа				Зміни	
	за станом на 01.01. 2008 року		за станом на 31.12. 2017 року		+ - га	%
	га	%	га	%		
Хвойні						
Молодняки	1521.6	14.3	1999.9	18.6	+478.3	31.4
Середньовікові	2851.7	26.8	1960.6	18.2	-891.1	31.2
Пристиглі	5716.7	53.8	4260.0	39.6	-1456.7	25.5
Стиглі						
і перестійні	545.1	5.1	2538.8	23.6	+1993.7	365.7
Разом	10635.1	100.0	10759.3	100.0	+124.2	1.2
Твердолистяні						
Молодняки	1086.9	19.4	898.5	15.5	-188.4	17.3
Середньовікові	2895.6	51.8	3004.0	51.7	+108.4	3.7
Пристиглі	842.6	15.1	970.4	16.7	+127.8	15.2
Стиглі						
і перестійні	767.1	13.7	937.7	16.1	+170.6	22.2
Разом	5592.2	100.0	5810.6	100.0	+218.4	3.9
М'яколистяні						
Молодняки	497.4	17.1	449.9	15.2	-47.5	9.5
Середньовікові	1302.7	44.7	1071.8	36.3	-230.9	17.7
Пристиглі	335.1	11.5	717.9	24.3	+382.8	114.2
Стиглі						
і перестійні	776.8	26.7	715.1	24.2	-61.7	7.9
Разом	2912.0	100.0	2954.7	100.0	+42.7	1.5
Інші деревні породи						
Середньовікові	0.1	8.3	0.3	21.4	+0.2	200.0
Пристиглі	0.3	25.0			-0.3	100.0
Стиглі						
і перестійні	0.8	66.7	1.1	78.6	+0.3	37.5
Разом	1.2	100.0	1.4	100.0	+0.2	16.7
УСЬОГО						
Молодняки	3105.9	16.2	3348.3	17.1	+242.4	7.8
Середньовікові	7050.1	36.9	6036.7	30.9	-1013.4	14.4
Пристиглі	6894.7	36.0	5948.3	30.5	-946.4	13.7

Стигли і перестійні	2089.8	10.9	4192.7	21.5	+2102.9	100.6
Разом	17140.5	100.0	19526.0	100.0	+385.5	2.0

11. Охорона та захист лісу

Запроектвані минулим лісовпорядкуванням протипожежні заходи, виконані. Проведений лісгоспом обсяг протипожежних заходів відносно ефективний, про це свідчить те, що за ревізійний період на території лісгоспу пожеж не зареєстровано.

Існуюче протипожежне упорядкування та виконання запроєктованих заходів

Найменування заходів	Одиниця вимірювання	Проектувалось на ревізійний період	Фактично виконано	% виконання
1. Попереджувальні і заходи виникнення лісових пожеж				
1.1. Постійні виставки	шт	-	-	-
1.2. Встановлення попереджувальних аншлаків	шт	79	79	100
1.3. Встановлення місць відпочинку і куріння	шт	4	4	100
1.4. Встановлення шлагбаумів	шт	77	77	100
1.5. Публікація статей у пресі і виступи по радіо	шт	5	5	100
2. Обмежувальні протипожежні заходи				
2.1. Влаштування мінералізованих смуг	км	250	382	152
2.2. Догляд за мінералізованими смугами	км	500	676	135

3.Будівельні і ремонтні роботи				
3.1.Ремонт і утримання доріг лісогосподарського значення	км	4	10	250
4.Спостережно-сторожова служба				
4.1.Організація пунктів зосередження п/п інвентаря	шт	3	3	100
4.2.Утримання тимчасових пожежних сторожів	чол.	6	7	116

В комплексі заходів, які були направлені на підвищення ефективності боротьби з пожежами, ведуче місце займала організація служби державної лісової охорони та її практична діяльність по контролю за дотриманням правил пожежної безпеки в лісі, недопущенню спалахів, оперативному прийняттю заходів по боротьбі з лісовими пожежами. Крім того, в пожежонебезпечний період проводилось патрулювання тимчасовими пожежними сторожами та рейдовою бригадою.

Територія лісгоспу за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними відноситься до зони наземної охорони лісів силами державної лісової охорони, пожежними сторожами в пожежонебезпечний період. Існуюча організація території за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними відповідає ступеню пожежної небезпеки підприємства.

Чисельність лісової охорони слід рахувати достатньою для виконання протипожежних заходів. Існуюча організація території лісгоспу за способами виявлення лісових пожеж і боротьби з ними задовільна.

На території лісгоспу діє 1 учнівське лісництво, в діяльності якої беруть участь 20 учнів. Учніське лісництво забезпечує потребу школярів та учнівської молоді в здобутті знань і навичок у галузі лісівництва, сприяють вихованню свідомого ставлення до праці, до охорони природи, використанню та відтворенню лісових ресурсів та вибору майбутньої професії. В своїй діяльності учнівське лісництво повинно керуватися основними положеннями Закону України „Про освіту”, Лісового кодексу України та Положенням про учнівське лісництво загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти України від 01.11.1995 р. № 307.

Середино-Будське учнівське лісництво створено на базі Середино-Будської середньої загальноосвітньої школи №1.

Члени учнівських лісництв в 2017 році приймали участь у виконанні таких робіт:

садіння і висівання лісу, догляд за лісовими культурами, вирощування садивного матеріалу, догляд за шкідками ялини, заготівлі лісового насіння, виготовляли у шкільній майстерні шпаківні, синичники, проводили підгодівлю птахів та звірів.

Головний лісничий

Степаненко І.В.